

UN Bulletin

časopis OSN v České republice

1/2007

Mezinárodní fond OSN pro naléhavou pomoc dětem (*United Nations International Children's Emergency Fund* – odtud zkratka UNICEF), to byl původní název organizace, kterou založilo Valné shromáždění OSN v prosinci roku 1946 na pomoc dětem, především v poválečné Evropě a Číně. V roce 1953 již dostala svůj současný název Dětský fond OSN a rozšiřuje svou působnost o programy dlouhodobé pomoci. Spouští první úspěšnou kampaň proti nemocem a díky dostupnosti penicilinu zbavuje miliony dětí některých obávaných onemocnění.

V roce 1959 přijímá Valné shromáždění OSN první dokument definující práva dětí. Původní Deklarace byla později v roce 1989 přeformulována na Mezinárodní úmluvu o právech dítěte. V platnost vstoupila v roce 1990 a stala se nejrychleji akceptovanou normou v oblasti lidských práv na celém světě.

V šedesátých letech 20. století rozšiřuje UNICEF svou působnost i mimo oblast zdravotní péče a začíná se zaměřovat na všechny aspekty péče o nejmenší, zejména na vzdělání. Nobelův výbor v roce 1965 uděluje UNICEFu cenu míru.

V osmdesátých letech minulého století zahajuje novou strategii na záchranu dětských životů. Ta je postavena na čtyřech relativně jednoduchých pilířích: monitoringu růstu, rehydratační péči, očkování a kojení. V roce 1988 spouští globální iniciativu za vymýcení dětské obrny.

V roce 1990 jedná o ochraně dětí historicky první světový summit OSN a přijímá desetibodový

*„Pro každé dítě zdraví, vzdělání, rovnoprávnost, ochrana.“
To je motto práce Dětského fondu OSN – UNICEF, který již šedesát let pomáhá zranitelným dětem na celém světě.*

Československo, 1946. Z letadla společnosti Veterans' Air Line je na letišti v Praze vykládána zásilka pomoci UNRRA. Program UNRRA na pomoc dětem převzal po roce 1949 UNICEF, ostatní programy pomoci další agentury OSN. Foto: UNICEF/neznamý autor.

UNICEF šedesátiletý

program na podporu zdraví, výživy a vzdělání dětí. Poslední dekáda 20. století se pak nese ve znamení úsilí o zmírnění následků válek na nejmladší generaci. V roce 1998 o ochraně dětí před válečnými konflikty poprvé jedná také Rada bezpečnosti.

V roce 2001 se s cílem chránit děti před malárií UNICEF stává největším poskytovatelem moskytiér na světě. 2005 zahajuje projekt „Společně pro děti, společně pro-

ti AIDS“ ve prospěch dětí ohrožených tímto onemocněním, včetně sirotků.

Český výbor pro UNICEF je jedním z 37 národních výborů ve vyspělých zemích. Jeho úkolem je prezentace činnosti fondu české veřejnosti, prosazování Úmluvy o právech dítěte a získávání prostředků na humanitární činnost fondu ve světě. Více o českém UNICEF: www.unicef.cz

VIDEO

Year in Review 2006

Rok 2006 byl pro OSN složitým rokem nových i pokračujících konfliktů ve světě. V mírových operacích působil dosud nevyšší počet vojáků. Množství úkolů, jimiž byla OSN v minulém roce pověřena, se opět zvýšilo. Po deseti letech opustil post

generálního tajemníka Kofi Annan a v čele organizace stanul bývalý ministr zahraničí Korejské republiky Ban Ki-moon.

Světovému zpravodajství dominovaly válka v Libanonu, pokračující násilnosti v Iráku a krize v súdánském Dárfúru. Zatímco se v Radě bezpečnosti hledal politický konsensus, pomáhaly organizace a agentury OSN válkami postiženému civilnímu obyvatelstvu. V Libanonu například zásobovaly konvoje OSN lidi v odlehklých částech země potravinami a vodou, specialisté likvidovali tisíce nevybuchlých bomb a zdravotníci poskytli očkování více než 180 tisícům dětí.

Na programu jednání v OSN byly také otázky jaderných programů Íránu a Severní Koreji. Takzvaná Aliance civilizací osnovala v rámci OSN vzdělávací a mediální kampaně na podporu spojenectví a kultury respektu mezi státy i náboženstvími.

Loňský rok byl také již 25. rokem epidemie AIDS, která si každý den na celém světě vyžádá na 8 tisíc lidských životů. Čtyřicet zemí založilo v rámci OSN investiční fond na nákup kvalitních léků a diagnostických materiálů, jež mají pomoci v boji nejen proti AIDS, ale i malárii a tuberkulóze.

Každoroční videopřehled „UN Year in Review“ je souhrnem nejdůležitějších událostí uplynulého roku v systému Organizace spojených národů.

Film je k dispozici na DVD a VHS. Videokazetu je možné si zapůjčit. Film na DVD bude využíván při vzdělávacích akcích v IC OSN. Kontakt: library@osn.cz nebo 257 199 835

K N I H O V N A

Nyní denně od 14 do 17 hodin

Od 1. ledna došlo ke změně provozní doby knihovny pro veřejnost. Studium publikací, periodik, sledování videofilmů je nyní zpřístupněno každý pracovní den ve stejnou dobu v odpoledních hodinách. IC OSN přistoupilo k této změně s cílem zkvalitnit služby uživatelům a s ohledem na dlouhodobé trendy ve využívání knihovny. Její prostory budou v dopoledních hodinách sloužit pro výukové a vzdělávací programy, tiskové konference, semináře a další akce pro organizované skupiny. Knihovnice se pak bude moci

v odpoledních hodinách plně věnovat uživatelům knihovního fondu.

Knihovna dále v průběhu letošního roku zveřejní svůj první on-line katalog publikací. Široká i odborná veřejnost budou o této službě dále informovány.

Více o činnosti knihovny IC OSN: www.osn.cz/knihovna-osn

AKCE V IC OSN

27. ledna připomínáme den holokaustu

Sérií workshopů připomeneme v IC OSN Mezinárodní den památky obětí holokaustu. V listopadu 2005 tento den ustavilo Valné shromáždění OSN. Akci chystáme ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze.

Pod vedením lektorů – pamětníků holokaustu – budou žáci a studenti pátrat v dobových dokumentech a seznamovat se s podstatou holokaustu i s osudy jeho obětí.

V Informačním centru OSN je také možné shlédnout dokumentární film „Svědectví lidské duše“ (*Testimony of the Human Spirit*), který vypráví příběhy šesti lidí, kteří jako děti a dospívající přežili holokaust. Film je v anglickém znění, trvá 117 minut.

Více informací na www.osn.cz

Internet pro seniory

Ve spolupráci s nadačním fondem Elpida zahájilo ve svých prostorách Informační centrum OSN na začátku ledna již druhý ročník výuky internetu pro seniory. Cílem projektu je umožnit našim starším spoluobčanům, kteří se stále cítí aktivní, zvládnout základy práce s počítačem a zorientovat se ve světě internetu. Současně se během několikátýdenního kurzu dozví o činnosti Organizace spojených národů. Univerzita třetího věku v malém.

Školička funguje každý den s výjimkou pátku. Na šesti počítačích jsou seniory pod vedením lektora seznamováni s výhodami i úskalími práce s nejvýznamnějšími technologiemi současnosti. Kurzy pro seniory budou v IC OSN pravidelně fungovat po celý rok. Administraci projektu má na starosti Elpida.

Zájemci se mohou hlásit na telefonním čísle 272 701 335 nebo na e-mailové adrese: skolicka.internetu@elpida.cz

Obsah čísla

2 Aktivita v IC OSN

3 Pan Ki-mun nebo Ban Ki-moon?

4 Jak se volí generální tajemník OSN

6 Názory české veřejnosti na uprchlíky

7 Seriál mírové operace OSN: Libérie

8 Všichni mluví, nikdo neposlouchá

UNbulletin

Časopis OSN v České republice

Vychází zpravidla jednou za měsíc, je distribuován bezplatně.

Elektronická verze časopisu je k dispozici na internetu: www.osn.cz/zpravodajstvi/casopis

Editor:
Michal Broža

Vydavatel:
Informační centrum OSN v Praze
nám. Kinských 6
150 00 Praha 5
Tel.: 257 199 831-2
Fax: 257 316 761
unicprg@osn.cz
www.osn.cz

Ev. č. MK ČR E 14551
ISSN 1802-3231

Tištěno na recyklovaný papír

Změna i kontinuita

Nový generální tajemník nastínil priority své práce v čele OSN

Na prvním zasedání Rady bezpečnosti, na kterém vystoupil jako generální tajemník, prohlásil Ban Ki-moon, že za jednu ze svých hlavních priorit považuje řešení krize v Dárfúru, na Blízkém východě a otázky spojené s fungováním mírových operací OSN.

„Nejdůležitější a dlouhodobé výzvy naší práce jsou v Africe,“ řekl Ban Ki-moon Radě bezpečnosti a poznamenal, že právě na tento kontinent povede jeho první zahraniční cesta ve funkci. Zdůraznil dále, že nové impulsy potřebuje také mírový proces na Blízkém východě

nější a schopnou reagovat na očekávání mezinárodního společenství.

Generální tajemník řekl, že bude usilovat o změnu při zachování kontinuity. „Musíme ale jasně ukázat celému mezinárodnímu společenství, že jsme na takovou změnu připraveni a že ji opravdu chceme.“

Upozornil, že morálka zaměstnanců je zatížena tvrdou a v mnoha případech neoprávněnou kritikou práce Sekretariátu. „Ne každá kritika je oprávněná, ale měla by pro nás být varováním a donutit nás přijmout taková opatření, která podobnou kritiku znemožní,“ řekl Ban Ki-moon.

Generální tajemník Ban Ki-moon se krátce po svém zvolení setkal v New Yorku s bývalým prezidentem České republiky Václavem Havlem a českým velvyslancem při OSN Martinem Palouškem.

a vyzval členy diplomatického kvartetu (OSN, EU, USA a Rusko), aby pokračovali v řešení konfliktu mezi Izraelem a Palestinou. Značnou část svého projevu věnoval Ban Ki-moon mírovým operacím, zmínil ale i další priority: Kosovo, Afghánistán, boj proti terorismu, AIDS a extrémní chudobě. Jeho pozornost bude upřena i na otázku jaderného odzbrojování. V souvislosti s tím zmínil Írán a KLDK.

V první den úřadu se 2. ledna v newyorském sídle OSN Ban Ki-moon setkal se zaměstnanci Sekretariátu. Zdůraznil, že je odhodlán pokračovat v reformě řízení organizace. Vyzval své spolupracovníky, aby mu pomohli učinit OSN mobilnější, profesionál-

Nový generální tajemník již jmenoval některé ze svých nejbližších spolupracovníků:

Náměstek generálního tajemníka

Funkci pověřil bývalou ministryni zahraničí Tanzanie Ashu-Rose Migirovou, která na postu vystřídala Marka Mallocha Browna (Velká Británie).

Šéf managementu Sekretariátu

Do čela odboru OSN pro řízení jmenoval Aliciu Bárcenu Ibarraovou z Mexika. Před jmenováním do nové funkce byla šéfkou kabinetu bývalého generálního tajemníka Kofiho Anana.

Koordinátor humanitární pomoci

Do této funkce byl jmenován John Holmes, bývalý blízký spolupracovník britského premiéra Johna Majora a od roku 2001 velvyslanec Velké Británie ve Francii. Holmes ve funkci nahradil Nora Jana Egelanda.

Mluvčí generálního tajemníka

Mluvčí OSN je od 1. ledna 2007 Michele Montasová, haitská novinářka, která za svou práci obdržela několik ocenění. Ve svých reportážích se nesmlouvavě věnovala problémům korupce, zneužívání lidských práv i státem podporovaného násilí v rodném Haiti. Její kolega a manžel Jean Dominique byl v souvislosti s jejich společnou novinářskou činností v roce 2000 zavražděn. Dva pokusy o zabití vedly samotnou Montasovou v roce 2002 do exilu. Jejich příběh odhaluje dokumentární snímek „The Agronomist“.

Pan Ki-mun nebo Ban Ki-moon?

Informační centrum OSN se bude řídit doporučením Ministerstva zahraničních věcí České republiky na sjednocení přepisu jména nového generálního tajemníka do češtiny. V souladu s tím budeme nadále používat transkripci používanou mezinárodním společenstvím: **Ban Ki-moon**.

Doporučení českého ministerstva zahraničí uvádí, že oba používané způsoby přepisu jména nového generálního tajemníka OSN, česká vědecká transkripce (Pan Ki-mun) i tzv. revidovaná romanizace korejštiny (Ban Ki-moon), jsou možné a správné.

Užití revidované romanizace korejštiny bylo konzultováno s předními odborníky na korejštinu z Orientálního ústavu Akademie věd ČR a z Ústavu Dálného východu Filozofické fakulty UK v Praze.

Ban Ki-moon byl na místo generálního tajemníka OSN jmenován na pětileté funkční období a jeho jméno se jistě po tuto dobu bude objevovat v tisku a jiných zdrojích velmi frekventovaně. Z praktických i protokolárních důvodů je proto sjednocení přepisu jména nového generálního tajemníka OSN do češtiny krokem užitečným.

Jak se volí generální tajemník OSN

Na přelomu roku došlo k významné a viditelné změně v Organizaci spojených národů. Po deseti letech opustil úřad generálního tajemníka OSN Kofi Annan. Rada bezpečnosti nakonec z pěti kandidátů, kteří se o nejvyšší post v OSN prostřednictvím svých vlád ucházeli, doporučila jihokorejského ministra zahraničí Ban Ki-moona. Valné shromáždění ho ve funkci jednomyslně potvrdilo.

V souvislosti se změnou na postu šéfa světové organizace vám UNbulletin přináší zajímavý pohled do historie volby všech předchůdců současného generálního tajemníka. Text připravilo **Americké sdružení pro Spojené národy (UNA-USA)**.

Osm generálních tajemníků

Na nejvyšším postu Organizace spojených národů se dosud vystřídal osm generálních tajemníků: Trygve Lie z Norska (1946-1952), Dag Hammarskjöld ze Švédska (1953-1961), U Thant z Barmy/Myanmaru (1961-1971), Kurt Waldheim z Rakouska (1972-1981), Javier Pérez de Cuéllar z Peru (1982-1991), Butrus Butrus-Ghálí z Egypta (1992-1996) a Kofi Annan z Ghany (1997-2006). Současným prvním mužem OSN je Ban Ki-moon z Jižní Koreje, který se úřadu ujal 1. ledna 2007.

Trygve Lie

1946: Jmenování prvního generálního tajemníka OSN nutně představovalo precedent. Mezi možnými kandidáty byla významná jména, včetně pozdějšího prezidenta Spojených států Dwighta Eisenhowera a britského premiéra Winstona Churchilla.

Politické okolnosti ale výběrový proces posunuly k nejmenšímu společnému jmenovateli. USA podporovaly Lestera Pearsona, velvyslance Kanady v USA a budoucího kanadského premiéra. Sovětský svaz však odmítl podpořit Severoameričana s tím, že by tento post měla získat země, která během druhé světové války trpěla pod nacistickou okupací. Sověti pak navrhli málo známého norského ministra zahraničních věcí a dříve i dělnického předáka Trygve Lieho. Rada bezpečnosti OSN ho na tento post doporučila 29. ledna 1946 a tři dny poté jej Valné shromáždění jmenovalo na pětileté funkční období.

1951: Sovětský svaz nasadil v roce 1950 vůči Liemu ostře nepřátelský kurs za jeho podporu intervence OSN v Koreji a brzy s ním přerušil veškeré kontakty. Moskva vetovala jeho další nominaci a navrhla čtyři jiné kandidáty, všechny z rozvojových zemí (Indie, Libanon, Mexiko a Filipíny). Tím dala základ své dlouhodobé strategii vytváření společných zájmů s rozvojovým světem s cílem omezit vliv Západu v OSN. Západní státy se postavily na Lieho stranu a odmítly podpořit jiného kandidáta. Rada bezpečnosti se tak na společném kandidátovi nedokázala dohodnout. USA proto obešly sovětské veto Lieho a navrhly Valnému shromáždění, aby schválilo prodloužení jeho současného mandátu o tři roky. Poměrem hlasů 46 ku 5 tento návrh Valné shromáždění schválilo (osm států se zdrželo hlasování). Lie nicméně musel v průběhu svého prodlouženého mandátu čelit setrvalé sovětské opozici a v roce 1952 oznámil rezignaci.

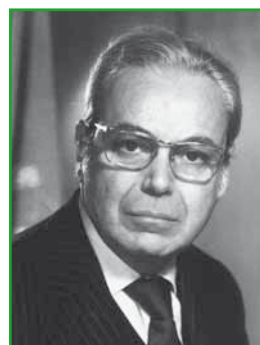
Dag Hammarskjöld

1953: USA zpočátku podporovaly kandidaturu Filipince Carlose Romula, jehož při předchozí volbě v roce 1951 nominovali Sověti. Tentokrát však byla Moskva proti němu. Sověti rovněž vetovali evropského favorita Lestera Pearsona. Tak byla prakticky ustavena zásada, že se o funkci nebude ucházet žádný příslušník členského státu NATO. Sovětský svaz nominoval Indku Vijayu Lakšmí Panditovou, kterou však vetovala Čína (tehdy ještě reprezentovaná nacionalistickou vládou v Tchaj-peji). Po dvou kolech hlasování nabídli západní členové Rady bezpečnosti důvěrně Sovětům čtyři nová jména. Tři z nich Moskva zamítla, nic však nenamítala proti čtvrtému, relativně neznámému švédskému náměstkovi ministra zahraničí Dagu Hammarskjöldovi. S přesvědčením, že našli spolehlivého nepolitického technokrata, členové Rady bezpečnosti Hammarskjölda ve třetím hlasování doporučili. Valné shromáždění jej následně schválilo v poměru 57 ku 1 hlasu.

1957: Rada bezpečnosti opět navrhla Hammarskjölda, Valné shromáždění ho do funkce týž den jednomyslně potvrdilo (Hammarskjöld si jednomyslné potvrzení kladl jako podmínku setrvání ve funkci).

U Thant

1961: Sověty rozezlila skutečnost, že Hammarskjöld překročil jejich úzkou interpretaci mandátu Rady bezpečnosti v souvislosti s krizí v Kongu. Začali proto prosazovat myšlenku tříčlenné exekutivy („trojky“), která by jej nahradila. Díky setrvalému odporu Západu však tuto myšlenku opustili po Hammarskjöldově smrti při letecké katastrofě v roce 1961. S cílem zabránit dlouhému veřejnému uvíznutí ve slepé uličce, jednaly USA a Sovětský svaz ještě před hlasováním v Radě bezpečnosti o možných kandidátech.

Aby uspokojily požadavky rozvojového světa na neevropského kandidáta, obě velmoci se nakonec dohodly na podpoře stálého zástupce Barmy v OSN, diplomata U Thanta. Vzhledem k námitkám Francie a arabských států (Francie namítala, že Thant předsedal afro-asijskému výboru pro alžírskou nezávislost a arabským státům se nelíbilo, že Barma má diplomatické styky s Izraelem) souhlasila Rada s doporučením jeho nominace s výhradou, aby odsloužil pouze zbytek Hammarskjöldova funkčního období. O rok později byl Thant jednomyslně jmenován na čtyřleté funkční období, čímž ve skutečnosti získal pětiletý mandát.

1966: Thant byl jednomyslně zvolen na druhé pětileté funkční období.

Kurt Waldheim

1971: Thant s více než ročním předstihem oznámil, že nehodlá kandidovat na třetí období. Finský stálý zástupce v OSN Max Jakobson a rakouský ministr zahraničí Kurt Waldheim zahájili diskretní, avšak patrnou kampaň na získání podpory pro nominaci. To byl významný nový prvek ve volebním procesu. Předchozí kandidáti sami sebe neprezentovali ani nevedli otevřenou kampaň. Jakobson získal silnou americkou a britskou podporu, arabské státy mu však oponovaly (jeho rodiče byli Židé) a Sovětský svaz jeho nominaci vetoval. Sověti podpořili Waldheima, toho však vetovala Čína (nyní již reprezentovaná Pekingem) i Velká Británie. V předběžném hlasování pak získali podporu dva zástupci Latinské Ameriky, zablokovala je však opozice supervelmocí. Sovětský svaz odmítl Argentice Carlose Ortize de Rozas a USA Chilana Felipe Harreru. Waldheim se nevzdal, a když se Čína zdržela hlasování ve třetím kole, získal doporučení Rady a Valné shromáždění jej jednomyslně zvolilo.

Poznámka: O patnáct let později

vyšlo najevo, že poválečná Komise OSN pro válečné zločiny označila Waldheima za podezřelého ze spáchání válečných zločinů za jeho činnost v německé armádě. Inkriminující záznamy, odklizené do archivů OSN, však při volebním procesu nebyly vzaty v úvahu. Tato skutečnost později vzbudila negativní reakce veřejnosti.

1976: Čína zablokovala konsensus mezi Východem a Západem o Waldheimově znovuzvolení vetem v prvním hlasování. Pokus Latinské Ameriky o prosazení odcházejícího mexického prezidenta Luise Echeverría narazil na odpor USA. Ve druhém kole hlasování stáhla Čína své veto a Rada jmenovala Waldheima na druhé funkční období. Valné shromáždění ho do funkce následně schválilo.

Javier Pérez de Cuéllar

1981: USA, Sovětský svaz a Velká Británie podpořily Waldheimovo znovuzvolení do bezprecedentního třetího funkčního období. To však bylo zmařeno čínským vetem v 15 kolech hlasování. Čína podporovala Salima Salima z Tanzanie, jehož opakovaně vetovaly USA za to, že o deset let dříve zhatil jejich snahu o zachování křesla v OSN pro Tchaj-pej. Šest týdnů ustrnutí na mrtvém bodě v Radě bezpečnosti bylo konečně prolomeno, když se oba kandidáti stáhli a doporučení získal kompromisní kandidát, peruánský diplomat Javier Pérez de Cuéllar.

1986: Pérez de Cuéllar byl jednomyslně zvolen na druhé funkční období.

Butrus Butrus-Ghálí

1991: S odchodem Péreze de Cuéllara trvaly africké státy na tom, že nyní je na řadě Afrika. Podařilo se jim získat podporu 102 členů Hnutí nezúčastněných ve Valném shromáždění a Číny v Radě bezpečnosti. Organizace africké jednoty navrhla šest Afričanů, jednoho z Egypta a pět ze subsaharské

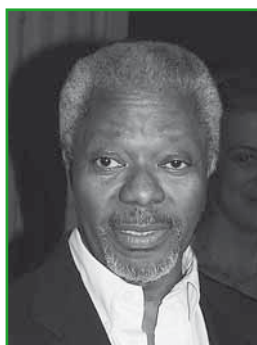
Afriky. Americké a evropské snahy ve prospěch kanadského premiéra Briana Mulroneye, nizozemského ministra zahraničí Hanse van den Broeka i norské premiérky Gro Harlem Brundtlandové se díky pevné opozici ze strany rozvojových zemí ukázaly jako marné. Poprvé v historii provedla Rada bezpečnosti pět anonymních „fiktivních hlasování“, než přistoupila k hlasování formálnímu. Jediný Egyptan Butrus Butrus-Ghálí obdržel výraznější počet hlasů, který v posledním kole stoupl na jedenáct. Následným formálním hlasováním jej Rada doporučila Valnému shromáždění, které jeho jmenování schválilo.

Kofi Annan

1996: USA vetovaly znovuzvolení Butruse Butruse-Ghálího. Vinily ho ze zanedbání reformy OSN. Ve svém projevu na rozloučenou Butrus-Ghálí poznamenal, že mu v realizaci reformy zabránily chybějící finanční zdroje a především velké dluhy do kasy OSN, jejichž největší díl měly na svědomí USA. Valné shromáždění ho odměnilo bouřlivým potleskem. Následně jmenovalo Ghaňana Kofiho Annana jeho nástupcem. Annan si před tím získal pozornost americké velvyslankyně v OSN Madeleine Albrightové během působení v bývalé Jugoslávii jako šéf Odboru OSN pro mírové operace. Stal se tak prvním kariéřním diplomatem OSN, který povýšil do nejvyšší funkce v organizaci.

2001: Po úspěšném prvním funkčním období plném významných změn, včetně fiskálně zodpovědnějšího rozpočtu a posílení aktivit v oblasti lidských práv a mezinárodních misí, byl Kofi Annan jednomyslně zvolen na druhé funkční období. Rada bezpečnosti jej nominovala již šest měsíců před vypršením prvního mandátu. Tak silná byla Annanova podpora. Ve svém druhém inauguračním projevu označil Annan za hlavní prioritu své další práce vztahy mezi členskými státy a OSN. Také se znovu přihlásil k závazku na reformu organizace.

UNA-USA je stejně jako České sdružení pro Spojené národy členem světové federace organizace, která vznikla rok po vzniku OSN. Cílem činnosti národních sdružení je podpora OSN. Informace o české UNA najdete na www.czechuna.cz

Všechna foto: OSN

Česká veřejnost problémy uprchlíků chápe

UNHCR zjišťovalo názory veřejnosti na uprchlíky

V pořadí již třetí šetření týkající se názorů české veřejnosti na problematiku uprchlíků provedla na žádost české kanceláře Komisarátu OSN pro uprchlíky (UNHCR) v loňském roce společnost STEM. Podobně jako v letech 2001 a 2002 byl výzkum zaměřen na míru znalostí lidí o této problematice (počty uprchlíků, země původu apod.), a na názory, které vůči uprchlíkům zastávají.

Podle názorů respondentů je nejčastější zemí původu uprchlíků Ukrajina. Ukrajinci skutečně představují nejpočetnější skupinu žadatelů o azyl v České republice.

Veřejnost velkorysejší než předpisy

Srovnání z let 2001, 2002 a 2006 ukazuje na velmi stabilní názory české veřejnosti na uprchlíky a žadatele o azyl. Lidé mají reálné představy o počtech žadatelů i těch, kteří azyl nakonec skutečně získají. Zajímavá je skutečnost, že veřejnost je v názorech na poskytování azylu velkorysejší než azylové předpisy. Asi polovina dotázaných by totiž poskytovala azyl nejen uprchlíkům, kteří jsou ve své zemi pronásledováni (tedy z důvodů, které předpokládá Úmluva o právním postavení uprchlíků a zákon o azylu), ale také lidem, kteří prchají před zoufalou hospodářskou situací či politickou nestabilitou.

Značná část dotázaných také dlouhodobě považuje za správné, aby stát uprchlíkům zajišťoval pobyt v táborech a pomáhal jim ve zprostředkování kontaktu s institucemi, například pomoc při jednání s úřady, kursy češtiny apod. O něco častěji než dříve

Naprostá většina respondentů si myslí, že uprchlíci by měli být v České republice přijímáni. Důvody přijetí vnímají mnohem velkoryseji než státní úřady. Zároveň se ale domnívají, že by Českou republiku měli opustit, až se situace v jejich zemi zlepší, nebo bude-li je moci přijmout jiná země.

Uprchlíci v pobytovém středisku v Zastávce u Brna, leden 2004.

Foto: Liba Taylor/UNHCR

ve souhlasí lidé s tím, aby stát uprchlíkům pomohl při shánění ubytování mimo uprchlický tábor.

Respondenti, kteří považují za správné, aby Česká republika přijímala uprchlíky, současně ale nesouhlasí s tím, aby žili v jejich blízkosti nebo se stali členy jejich rodiny. Nechuť strpět poblíž vlastního bydliště uprchlický tábor je výrazná i mezi lidmi, kteří jsou jinak k uprchlíkům vstřícní. Motivy takových názorů jsou ve valné většině iracionální.

Ne blízko nás

Odvrácenou stranou této velkorysosti je skutečnost, že mnozí respondenti preferují ryze oportunistická řešení. V zásadě uprchlíkům pomoci chtějí, zároveň ale tak, aby veřejnost či přímo oni sami byli zatíženi co nejméně. To znamená přijmout žadatele o azyl jen na čas a po uklidnění situace v jejich zemi je poslat zpět. Případně žadatele o azyl odeslat do jiné země, která je může přijmout. Na určitou nevědomou netoleranci poukazuje i nechuť dotázaných, aby stát uprchlíkům zajišťoval např. stravování podle jejich kulturních a náboženských zvyklostí, například jídlo bez vepřového masa

pro muslimy nebo bez hovězího pro hinduisty, apod.

S obecně vstřícným, byť zdrženlivým přístupem k uprchlíkům, ostře kontrastuje neochota občanů snášet je ve své blízkosti, ať již v uprchlickém táboře nebo přímo v rodině, kam by se mohli přiznít či přivdat.

Na to, že se za těmito názory mohou skrývat pouze předsudky a neurčitá obava poukazuje i skutečnost, že tábor v blízkosti bydliště by více vadil občanům, kteří žádného uprchlíka osobně neznají. Lze proto konstatovat, že společenské skupiny, které jsou citlivé k reálným i fiktivním hroz-

Respondenti jsou ochotni podílet se na charitativních akcích ve prospěch uprchlíků. Jen necelá polovina je ale ochotna k menšímu finančnímu příspěvku v jejich prospěch.

bám, mají také větší sklon k sociokulturní uzavřenosti. Neochota strpět v rodině „cizince“ je v tomto případě součástí obecné neochoty přijímat „cizoty“ a obav z neznámého.

Plné znění výzkumné zprávy je zveřejněno na českém webu UNHCR: www.unhcr.cz

MÍROVÉ MISE OSN

Libérie (UNMIL)

Čtrnáct let trvající občanská válka v Libérii si vyžádala životy téměř 150 tisíc lidí. Vedla k celkovému zhroucení státu a právního řádu. Během konfliktu své domovy opustilo na 850 tisíc lidí, většina z nich našla útočiště v okolních zemích.

1989 - 1997

Boje začaly na konci roku 1989 mezi vládními vojsky a opoziční skupinou NPFL (*National Patriotic Front of Liberia*) vedenou bývalým vládním úředníkem Charlesem Taylorem. ECO-

Situace se však nevyvíjela dobře. Docházelo k zásadním rozporům mezi vládou a opozicí. Namísto národního usmíření byla systematicky porušována lidská práva a odstraňování politických odpůrců. V zemi propukla nová občanská válka.

V červenci 2003 boje mezi znepřátelenými frakcemi ještě zesílily. Generální tajemník OSN pověřil svého zvláštního zástupce pro Libérii koordinací humanitární činnosti OSN v zemi a podporou mírových iniciativ. Poté předložil třífázový plán roz-

- volby (v roce 2005 pomohla mise OSN uspořádat prezidentské a parlamentní volby. Prezidentem země byla zvolena první žena v historii Afriky, Ellen Johnson Sirleafová);
- demobilizace, odzbrojení, rehabilitace a reintegrace (tzv. program DDRR);
- reforma bezpečnostních složek;
- podpora vlády zákonem;
- zajištění transparentní ekonomické správy (UNMIL je členem výboru, který dohlíží na uplatňování podpůrného programu vládnutí a ekonomické správy, GEMAP);
- obnova a konsolidace autority státu;
- obnova infrastruktury (specialisté UNMIL udržují více než 3 tisíce km cest, řadu mostů a letištní dráhy. Pomocí malých projektů (tzv. *Quick Impact Projects*) pomáhá mise s opravami škol, zdravotnických zařízení, soudů, policejních stanic apod.);
- ochrana lidských práv;
- potírání HIV/AIDS (UNMIL se podílí především na preventivních programech a zvýšení povědomí o epidemii).

Foto: Michal Brož

WAS (Společenství západoafrických států) se s podporou OSN od začátku pokoušelo o mírové urovnání. V roce 1990 byla zřízena pozorovatelská mise ECOMOG a o dva roky později uvalila Rada bezpečnosti na Libérii zbrojní embargo. Po uzavření mírové dohody v beninském Cotonou (1993) ustavila Rada bezpečnosti pozorovatelskou misi (UNOMIL). Měla za úkol podporovat jednotky ECOMOG, aby zajistily dodržování mírových dohod. V zemi však vypukly další boje, které znemožnily uspořádat volby v roce 1994. Poté bylo přijato několik mírových iniciativ, které vedly až k volbám pod dohledem OSN v roce 1997. Charles Taylor byl zvolen prezidentem.

1997 - 2003

V listopadu 1997 založila OSN v Libérii svůj podpůrný úřad pro budování míru (UNOL). Měl pomáhat vládě v úsilí o konsolidaci míru po konfliktu.

místění jednotek OSN. Události pak nabraly rychlý sled. 1. srpna 2003 Rada bezpečnosti rezolucí 1497 autorizovala mnohonárodní jednotky pro Libérii. 11. srpna se úřadu prezidenta na nátlak mezinárodního společenství vzdal Charles Taylor a uchýlil se do azylu v Nigérii. 18. srpna byly v ghancké Akkře podepsány mírové dohody mezi znesvářenými stranami. Součástí dohody byl i požadavek na rozmístění mezinárodních vojenských sil v Libérii. S pomocí jednotek ECOWAS pak mírotvůrci OSN rychle situaci v zemi stabilizovali.

UNMIL

19. září 2003 přijala Rada bezpečnosti rezoluci 1509 a ustavila tak mírovou operaci UNMIL.

Priority práce UNMIL

- Udržování bezpečnosti a stability v zemi;

UNMIL v kostce

SÍDLO MISE

Monrovia

TRVÁNÍ

od září 2003 dosud

ŠÉF MISE

Alan Doss (Velká Británie)

ZÁSTUPCE

Jordan Ryan (USA)

VELITEL OZBROJENÝCH SIL

generálplukovník Chikadibia Obiakor (Nigérie)

VELITEL POLICEJNÍCH SLOŽEK

Mohammed Alhassan (Ghana)

PERSONÁL

15 638 vojáků (z toho 207 vojenských pozorovatelů), 1 097 policistů, 521 mezinárodních civilních zaměstnanců a 257 dobrovolníků OSN

V Libérii působí tři vojenští pozorovatelé a pět policistů z České republiky.

POČET OBĚTÍ Z ŘAD OSN

celkem 86

SCHVÁLENÝ ROZPOČET

(červenec 2006 – červen 2007)

745 milionů USD

Všichni mluví, nikdo neposlouchá

G R E G O R Y L E V E Y

Když přednáším studentům na téma mezinárodní komunikace, často se vracím do doby, kdy jsem působil v OSN jako autor projevů. Vyprávím jim, jak jsem sledoval způsoby komunikace v praxi na zasedáních Valného shromáždění, Rady bezpečnosti i na důvěrných a tajných schůzkách v budově OSN. Tyto historky je zjevně bavit a někteří z nich si určitě představují, že budou jednou v té velké budově v New Yorku sami pracovat. Je však smutné, že většinou používám OSN jako příklad toho, co nedělat.

Jako autor projevů jsem pracoval i pro izraelskou delegaci v OSN během značně bouřlivého období na Blízkém východě. V OSN se o tom samozřejmě hodně hovořilo. Nejsem si ale jistý, jestli vůbec někdo naslouchal.

Díky bohu za OSN...

Na nedávné schůzce v Radě bezpečnosti, kde se projednávala situace na Korejském poloostrově, opustil zástupce KLRD zasedání okamžitě poté, co učinil prohlášení jménem své země. Velvyslanec USA John Bolton na to zareagoval ne zrovna přívětivě: „Je to již podruhé za tři měsíce, kdy představitel KLRD, který požádal o možnost účastnit se naší schůzky, odmítl jednomysl-

ně přijatou rezoluci Rady bezpečnosti a odešel z tohoto sálu“.

Spojené národy se zrodily v duchu umožnění dialogu – a odchod z jednání tento duch rozhodně neposiluje. Chování představitelů KLRD ale není případem ojedinělým. Dokonce i samotné Spojené státy, stejně jako řada dalších členských států, se snižují k tak nekonstruktivním krokům, jako byly vzájemné urážky mezi americkým prezidentem Georgem Bushem a jeho íránským protějškem Mahmúdem Ahmadínezádem v úvodních jednáních 61. zasedání Valného shromáždění. Nebo když USA prakticky zcela ignorovaly venezuelského prezidenta Hugo Cháveze při jeho jedovatém a naprosto nekonstruktivním projevu. Americká delegace ho nechtěla slyšet a ani on si nepřál být slyšen. Jak posléze výstižně poznamenal komik Jon Stewart: „Díky bohu za OSN. Kde bychom byli, kdyby světoví vůdci neměli místo, kde se mohou všichni sejít a vzájemně se ignorovat?“

Konflikt na Blízkém východě se v OSN odráží se stejnou neproduktivní hrubostí. Bylo zvláštní psát projevy, o nichž jsem věděl, že je bude velký počet delegací ignorovat a některé zcela bojkotovat. A bylo stejně zvláštní být součástí delegace, která někdy věnuje jen velmi málo pozornosti či se dokonce

veřejně posmívá projevům některých představitelů v OSN.

Pódium pro politické divadlo

Na izraelsko-palestinském konfliktu je patrné naprosté selhání komunikace. Nepochybuji o tom, že izraelská vláda se nijak zvlášť nezabývá ani nenaslouchá hlasům o palestinském utrpení. Na druhé straně Palestinci a jejich spojenci obviňují Izrael z tolika naprosto nesouvisajících detailů situace na Blízkém východě, že je někdy obtížné rozlišit oprávněné obavy od záplavy slovíčkaření, jež je obklopuje. Nikdy nezapomenu, jak jsem byl svědkem situace, kdy jistý členský stát OSN obvinil Izrael z existence sourozenecké rivality mezi palestinskými dětmi. Izrael je zodpovědný za řadu negativních věcí, sourozenecká rivalita však mezi ně rozhodně nepatří.

Když jsem zahájil své působení v OSN, překvapilo mne, kolik diplomatů využívá tuto organizaci jako pódium pro politické divadlo a ne jako místo, kde mohou prosazovat zájmy lidí, které zastupují. Mnozí se účastní schůzek s cílem zabránit dohodě, aby se mohli doma pochlubit, že se nenechali donutit ke kompromisu.

Diplomaté by se měli učit od studentů

Přestože se mi často zasteskne, moje éra v OSN je již za mnou. Nyní přednáším na Ryersonově univerzitě v kanadském Torontu. Zdejší studenti pocházejí prakticky ze stejného množství míst jako delegáti v OSN. Přednáším jim o tom, jak je důležité umět naslouchat upřímně a s respektem, a alespoň se pokusit pochopit někoho s opačným názorem.

Ideálně bych měl poukázat na OSN jako na místo, kde takové dovednosti můžeme uplatnit a čerpat příklady jednání. Bohužel, je to spíše naopak. Pevně věřím, že duch OSN je inspirující, a doufám, že se jednoho dne budou moji studenti – a vůbec všichni studenti – moci něčemu naučit od svých diplomatů. Prozatím se však bohužel zdá, že by se jejich diplomaté měli učit od nich.

Foto: OSN

Gregory Levey přednáší na Ryersonově univerzitě v Torontu. Dříve působil jako autor projevů v OSN a koordinátor pro zahraniční komunikaci izraelských premiérů Ariela Šarona a Ehuda Olmerta. Článek vyšel v časopise UN Chronicle 4/2006.

